

ОЗДОРОВЧИЙ НАПРЯМ У ПРОФЕСІЙНО-ТУРИСТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Л.Ю.Дудорова

Анотація. У статті аналізуються результати анкетування майбутніх вчителів фізичної культури щодо основних аспектів оздоровчого напрямку у професійно-туристичній підготовці.

Ключові слова: здоров'я, професійна підготовка, туризм, майбутні учителі фізичної культури.

Аннотация. В статье анализируются результаты анкетирования будущих учителей физической культуры относительно основных аспектов оздоровительного направления в профессионально-туристической подготовке.

Ключевые слова: здоровье, профессиональная подготовка, туризм, будущие учителя физической культуры.

Annotation. In the article the results of questionnaire of future teachers of physical culture are analysed in relation to the basic aspects of health direction in professionally-tourist preparation.

Key words: a health, professional preparation, tourism, is future teacher of physical culture.

Постановка проблеми. Туристична діяльність і участь у туристичних змаганнях є ефективним заміном фізичної праці, пробуджують в людини радість до життя, служать загартуванню і підвищують життєдіяльність організму.

Під час мандрівок і походів, як у межах своєї країни, так і за кордоном туристи знайомляться з країною і її людьми, їхнім життям, з національною культурою. Туризм сприяє вивченню історії і формуванню світогляду, веде до активного захисту природних багатств. Оскільки туристична діяльність проводиться здебільшого у колективі, коли один залежить від іншого і в обов'язковому порядку вимагається тактовність, уважне ставлення один до одного, коли власні інтереси не можна ставити вище інтересів колективу, – усе це становить великі можливості для інтенсивного виховання в душі колективізму і для формування таких цінних рис характеру, як впевненість в собі, здатність прийти на допомогу.

В основі системи виховної діяльності у галузі туризму – виховний потенціал туризму, який закладений у змісті навчання студентів вищого навчального закладу; форми і методи підготовки студентів до створення умов для виховання в туристичному середовищі; специфіка дослідно-експериментальної роботи щодо введення програми виховної діяльності у неперервну туристичну освіту; прийоми організації виховного процесу, робота майбутніх учителів фізичної культури в загальноосвітній школі.

На сучасному етапі туристичної освіти складність підготовки майбутнього фахівця полягає в тому, що високий рівень розвитку галузі туризму і піввіковий досвід вищої професійної освіти з туризму за кордоном не висвітлені в педагогічній теорії у вигляді концепції, у якій би були виявлені і узагальнені тенденції, підходи і шляхи досягнення необхідної якості підготовки фахівців, що є значущим як для формування вищої професійної освіти з туризму, так і для розвитку туристичної індустрії в Україні.

На принципи і підходи до виховання студентів у системі туристичної освіти певною мірою впливає специфіка професійної діяльності. Побудова цілісного процесу формування особистості студента базується на особливостях виховання в системі туристичної діяльності, до яких належать: врахування індивідуально-психологічних особливостей; виховання через природу, культуру; формування толерантності; гуманізація стосунків; виховання в колективі; екологія особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості розвитку освіти на різних етапах багаторівневої підготовки відображені у роботах багатьох науковців, зокрема С.Я.Батишева, А.П.Беляєвої, В.А.Кальней, А.М.Новікової і інших авторів. Результати пошуку ефективних систем професійної освіти були використані дослідниками в побудові елементів концепції професійної освіти (М.Я.Віденський, В.А.Квартальнов, В.Д.Чегіик і ін.), що полегшило створення нових моделей початкової професійної освіти в галузі туризму [1-4].

Серед українських дослідників, які заклали засади соціально-філософського дослідження туризму, варто назвати таких авторів, як О.В.Головащенко, В.Д.Дегтяр, О.М.Жданова, В.Ф.Киф'як, А.П.Конох, Л.В.Кнодель, Я.В.Луцький, В.А.Пангелов, Л.В.Сакун, В.К.Федорченко, Я.В.Цехмістер, В.І.Цибух, П.Л.Яроцький.

Однією з найсуттєвіших тенденцій світового розвитку другої половини ХХ - початку ХХІ століть, на думку Е.В.Слободенюк, стало глобальне розширення сфери туризму, яка характеризується

тимчасовим і добровільним переміщенням масових людських потоків в інше географічне, природне та соціокультурне середовище з метою здійснення подорожі (мандрівки) [4]. Це зумовлено інтенсивним збагаченням спектру життєвих, культурних і духовних потреб сучасної людини, поглибленням багатоаспектної взаємодії соціумів, універсалізацією та глобалізацією системи економічних, політичних, культурних і комунікативних зв'язків, а також розвитком засобів комунікації.

Мета дослідження – визначити основні аспекти оздоровчого напрямку у професійно-туристичній підготовці майбутніх учителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Спортивно-оздоровчий туризм як своєрідний соціальний феномен можна розглядати з різних позицій, в різних аспектах. Розглянемо його рекреаційну функцію, яка має і соціально-економічний зміст, сильний регенераційний вплив на суспільство.

Адже це здоров'я, а здоров'я – це багатство. Так само, як майно окремих людей входить до загальнонаціонального багатства, так і здоров'я складає здоров'я нації, яке узагальнено вимірюється середнім піком життя. І якщо держава піклується про здоров'я своїх громадян, то і складова їх власності у національному багатстві велика, і вік їхнього життя – тривалий. Ці дві категорії діалектично взаємопов'язані. Статистика свідчить, що бідні рідко бувають здоровими, а багаті значно рідше бувають хворими.

Ось чому, проголошує В.П.Сергєєв, підтримання і відновлення (рекреація) повноцінного здоров'я повинно бути предметом особливої турботи держави. Щоб людина в умовах ринкової економіки могла нормально користуватися рекреаційними послугами, вона повинна відповідно заробляти [5].

Рекреаційний бум викликаний демографічним вибухом і зростанням біологічної потреби в рекреації. Тут також чітко видно дію низки факторів, які впливають на формування нової філософії відпочинку. Сюди належать економічні (зростання доходів населення), соціально-психологічні фактори (прискорений темп життя і пов'язане з цим зростання соціальної напруги), а також транспорт, готельний і ресторанний сервіс, зв'язок та інші чинники, які формують туристську інфраструктуру.

Сьогодні в українському суспільстві є повне розуміння того, що туризм - це не тільки дозвілля і приємна розвага, це серйозна і відповідальна справа. Адже йдеться про здоров'я мільйонів людей, що особливо актуально у після чорнобильський період. За розвиток цивілізації доводиться дорого платити. Технічний прогрес створив передумови для поширення хвороб, які виникають під впливом недостатньої фізичної активності, нервового напруження, забруднення повітря.

Зазначимо, що за кількістю шкідливих відходів наше виробництво у 20 разів небезпечніше для людини, ніж у розвинутих країнах світу. Відповідно до контрольних вимірювань, проведених останнім часом, повітря у наших великих містах у 100 разів більш забруднене, ніж у містах Західної Європи.

Одним із напрямів профілактики хвороб є підвищення опору організму, його адаптації до несприятливих умов зовнішнього середовища. І одним із стимуляторів поліпшення здоров'я населення є активний туризм, подорожі під час відпустки і у вихідні дні.

Результати досліджень А.А.Федякіна, А.А.Шагуна показують, що тривалість простудних захворювань серед туристів удвічі менша, ніж серед осіб такого ж вікового і соціального складу, які не беруть участі у походах [1].

Заняття спортивно-оздоровчим туризмом на теренах України сприяють вихованню населення, особливо молоді, у дусі любові до Батьківщини, пізнанню своєї країни, її історії та сьогодення, патріотичному та екологічному вихованню, пізнанню природи свого краю, формуванню почуття відповідальності за розвиток держави [2]. При цьому і спортивно-оздоровчий туризм не потребує значних організаційних зусиль чи великих капітальних вкладень, бо ґрунтується на природних ресурсах країни, вільній ініціативі людей, характеризується найбільшою активністю поведінки і сприймання людини. Спортивно-оздоровчий туризм найбільш доступний і дешевий з усіх видів туризму для населення без обмеження віку, дає найбільш швидкий ефект фізичного розвитку, порівняно з будь-яким видом спорту і фізичною культурою.

Враховуючи вищесказане, нами було проведено анкетування студентів – майбутніх учителів фізичної культури, метою якого було визначення основних аспектів оздоровчого напрямку у професійно-туристичній підготовці у ВНЗ.

У анкетуванні брали участь студенти інституту фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Дані анкетування показали, що із 137 студентів повністю теоретично підготовлені до професійної діяльності щодо оздоровчого напрямку у галузі туризму лише 7,61% респондентів, частково підготовлені – 82,86% студентів, не підготовлені – 2,86% студентів, тих, яким важко відповісти – 6,67% студентів.

На питання про фізичну підготовленість до професійної діяльності у галузі туризму 25,71% студентів відповіли, що повністю підготовлені, 57,14% студентів частково підготовлені, не підготовлені

– 4,76% студентів, важко відповісти – 12,4% студентам.

Повністю сформовані вміння, які дозволяють висловлювати професійно грамотні судження, оцінки щодо власного здоров'я у 8,57% студентів, частково – у 73,3% студентів, не сформовані вміння у 8,57% студентів, важко відповісти – 9,52% студентам.

Сформовані навички професійної діяльності у галузі туризму повністю лише у 9,52% студентів, частково у 60,95% студентів, не сформовані навички у 22,85% студентів, важко відповісти – 6,67% студентам.

Задоволені викладанням професійно-орієнтованих дисциплін, які сприяють збереженню здоров'я, повністю – 40,95% студентів, частково – 44,76% студентів, не задоволені – 6,67% студентів, важко відповісти – 7,61% студентам.

Повністю задоволені рівнем практичних занять з майбутньої спеціальності – 42,86% студентів, частково задоволені – 30,48% студентів, не задоволені – 20,95% студентів, важко відповісти – 5,71% студентів.

Задоволені рівнем проведення практики з майбутньої спеціальності – 57,75% студентів, частково задоволені – 27,62% студентів, не задоволені – 12,73% студентів, важко відповісти – 1,9% студентів.

Спортивною базою, на якій здійснюється професійна підготовка, повністю задоволені – 29,52% студентів, частково задоволені – 42,86% студентів, не задоволені – 17,14% студентів, важко відповісти – 10,47% студентів.

Задоволені повністю наявною науково-методичною літературою щодо професійної підготовки із обраної спеціальності лише – 6,67% респондентів, частково задоволені – 18,03% студентів, не задоволені – 69,52% студентів, важко відповісти – 5,71% студентів.

Висновки. Цілісне виховання особистості з використанням засобів оздоровчого туризму повинен розвиватися за традиційними канонами будь-якого педагогічного процесу, а отже, потрібно наступне:

провести моніторинг засвоєння студентами педагогічних знань, умінь і навичок;

спроєктувати отримані знання на відповідну підгалузь туристичної діяльності, спрогнозувати можливі результати;

намітити організаційні заходи, що спрямовані на забезпечення умов для нормального протікання виховного впливу у рамках конкретної туристичної групи;

розробити форми і методи реалізації виховного процесу у світлі оздоровчого напрямку у професійній підготовці майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму.

Подальші дослідження передбачається провести у руслі вивчення інших проблем оздоровчого напрямку у професійній підготовці майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму.

Література

1. Жданова О.М. Організація та методика фізичної культури і рекреаційного туризму / О. М. Жданова, А. М. Турчак, І. В. Котова, В. І. Поляковський. – Луцьк: «Вежа», 2000. – С. 175.
2. Конох А.П. Самодіяльний спортивно-оздоровчий туризм у формуванні здорового способу життя / А. П. Конох Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К. : ПППО АПН України. – Випуск III-IV. – 2005. –С. 130-136.
3. Литовченко Г.О. Екологічне виховання та формування здорового способу життя засобами туризму / Г. О. Литовченко, О. М. Буланов, В. В. Рябов // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - Харків, ХДАДМ (ХХП). - 2005. - №20. - С. 42-50.
4. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посібник / Б. П. Пангелов. – К. : Академвидав, 2010. – 248 с. (Серія «Альма-матер»).
5. Сергеев В.П. Туризм и здоровье / В. П. Сергеев. – М. : Профиздат, 1987. – С. 67.